

TOPLUCA İSLÂM'A GİRİN!*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler!

Allah'ın her türlü ikramı, ihsânı, şu mübarek Ramazan'da hepinizin ve sevdiklerinizin üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak cümlelerinizi iki cihanın hayırlarına erdirdi... İki cihanda cümlelerinizi aziz ve bahtiyar eylesin...

Bakara Sûre-i Şerifesi'nin 208, 209 ve 210. ayetleri üzerinde konuşma yapmak istiyorum. Önce mübarek metinleri okuyalım. *Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً
وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ

(البقرة : ٢٠٨)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'dhulû fi's-silmi kâffeh, ve lâ tettebiù hutuvâti'ş-şeytân, innehû leküm adüvvün mübîn.*) (Bakara, 2/208)

فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

(البقرة: ٢٠٩)

(Fein zelettüm min ba'di mâ câetkümu'l-beyyinâtü fa'lemû enna'llàhe azîzun hakîm.)
(Bakara, 2/209)

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ
مِنَ الْغَمَامِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

(البقرة: ٢١٠)

(Hel yenzurûne illâ en ye'tiyehümu'llàhu fî zulelin mine'l-gamâmi ve'l-melâiketü ve kudıye'l-emr, ve ila'llàhi türceu'l-ümûr.)
(Bakara, 2/210) Sadaka'llàhu'l-azîm.

Birinci ayet-i kerime mü'minlere hitapla başlıyor:

(Yâ eyyühe'llezîne âmenû) “Ey o iman etmiş olan kullar, ey iman edenler! (Üdhulû fi's-silmi kâffeh) Topluca, hep birden selâmete, İslâm'a, Allah'a itaate girin! (Ve lâ tettebiù hutuvâti's- şeytân) Şeytanın adımlarını izleyip, adım uydurup, onun adımlarına tâbî olmayın! (İnnehû leküm adüvvün mübîn.) Hiç şüphe yok ki, o şeytan sizin için apaçık bir düşmandır.” (Bakara, 2/208)

(*Fein zeleltüm min ba'di mâ câetkümü'l-beyyinât*) “Size Allah tarafından beyyineler, apaçık deliller, ayetler geldikten sonra ayak kayar saparsanız; (*fa'lemû enna'llàhe azîzün hakîm*) biliniz ki Allah-u Teâlâ Hazretleri Azîz'dir, Hakîm'dir, sonsuz izzet ve hikmet sahibidir.” (Bakara, 2/209)

(*Hel yenzurûne illâ en ye'tiyehümü'llàhu fî zulelin mine'l-gamâmi ve'l-melâiketü*) “Onlar Allah'ın bulutlardan örtüler içinde ve meleklerin gelmesinden başka bir şeye mi bakıyorlar. (*Ve kudiye'l-emr*) İş bitmiş olduktan sonra, Allah'ın ince bulutlardan örtüler içinde gelmesinden ve meleklerin gelmesinden başka bir şey mi bekliyorlar? (*Ve ila'llàhi türceu'l-ümûr.*) Bütün işler Cenâb-ı Hakk'a döndürülür.” (Bakara, 2/210)

a. Topluca İslâm'a Tam Girin!

Birinci ayet-i kerimede, (*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) “Ey iman edenler! (*Üdhulû fi's-silmi kâffeten*) Topluca, hep birden, topluca silme girin!” buyruluyor. Bu ayet-i kerime yahudilerden ve diğer milletlerden başka inançlara bağlı olup da, Peygamber Efendimiz'in zamanında İslâm'ı öğrenince müslüman olanları hakkında inmiştir. Meselâ İkrime (Rh.A):

“—Abdullah ibn-i Selâm ve Esed ibn-i Ubeyd, Salebe ve diğer bazı kimseler hakkında inmiştir.” diyor.

Onlar Peygamber SAS Efendimiz'e:

“—Şu cumartesi gününün ahkâmına uymaya ve Tevrat'ın hükümlerini geceleyin uygulamaya müsaade eder misin yâ Rasûlallah?” demişler.

Yâni, iman etmişler, mü'minler, Rasûlüllah'a tâbî olmuşlar, İslâm'ı kabul etmişler ama, İslâm da “Mûsâ AS Allah'ın peygamberidir. Tevrat da hak kitaptır.” dediği için, “Yahudilere emredilen cumartesi günü çalışmama yasağına uyalım mı? Geceleyin Tevrat'a bildirilen bazı icraatı yapalım mı?” diye sormuşlar. Bu ayet-i kerime onlar hakkında inmiş.

“—Ey iman edenler, ey İslâm'a girenler! (*Üdhulû fi's-silmi kâffeten*) İslâm'a, imana tam girin!”

Silm veya *selm*, iki şekilde kıraati de var; *selâmet* demek, o kökten geliyor. *İslâm* da, Cenâb-ı Hakk'a insanın kendisini teslim etmesi demek ya, o kelime ile ilgili. Yâni murad, “İslâm'a tam girin, Cenâb-ı Hakk'a tam teslim olun! Emirleri tam tutun, Allah'a tam itaat edin! Bir kısmını öbür taraftan yapalım diye, eski şeriatlara tabi olmak tarzında değil de, tamamen girin! Öbür tarafı tamamen bırakın, buraya tamâmen bağlanın! Çünkü yenisi eskiyi silmiş, nesh etmiş oluyor.”

Onlar hakkındadır diye rivayeti var kitapların. *Kâffeten* sözü de, hepimizin bildiği bir kelime, Türkçe'de de kullanılıyor. Topluca, hep beraber, hepsi birden mânâsına geliyor.

Bu iki anlama geliyor burada; ikisinden birisi veya her ikisi kastediliyor. Birinci açıklamaya göre, buradaki *kâffeten*, *üdhulû* emri verilen mü'minlerin hepsinden hal oluyor. "Ey müslümanlar! Silme, itaate, İslâm'a, Allah'a tabi olmaya *kâffeten*, hepiniz girin! Ey müslümanlar bütününüz, hepiniz İslâm'a sımsıkı yapışın!.. Hep beraber, topluca İslâm'ı çok güzel uygulayın!" denmiş oluyor.

Bir açıklama şekli de; *kâffeten*, silimle ilgili bir kelime oluyor:

"—İslâm'ın her hükmüne uyun! Bazısına uyup bazısına uymamak, bir kısmını bırakıp bir kısmını uygulamak tarzında değil de, yarım yamalak değil de; bazı kısımlarını yapmak, bazı kısımlarını yapmamak tarzında değil de; ahkâmı bir bütün olarak uygulayın! Allah'ın emirlerini, yasaklarını, şeriatın ahkâmını tam olarak, bütünüyle uygulayın!" denmiş oluyor.

Her zaman, "İslâm bölünme kabul etmez!" diyorduk ya konuşmalarımızda; yarım yamalak müslümanlık olmaz. "Kökten dinci olmasın!" filân diye, kökten dinciliği sanki kötü bir şeymiş gibi Avrupalılar söylüyorlar. Bizimkiler de kökten dinciliği, bir zararlı cereyan gibi telakkî ediyorlar. Halbuki kökten dinci ne demek?.. Dinin köküne sımsıkı sarılıp, toptan Allah'ın emirlerini tam uygulamak demek. İşte burada aynen öylece buyrulmuş oluyor.

Bir kısmını yapıp bir kısmını yapmamak, yarım bırakmak makbul bir şey değil. İnsan askerliği yapacaksa, askerliği güzel yapmalı!..

Bir marangoz işi yapacaksa, onu yarım bırakmamalı!.. Bir boyacı, sıvacı başladığı işi bitirmeli!.. Nafile bir namaz bile başlandığı zaman, tamamlanması gerekiyor, yarım bırakmak uygun olmuyor.

“—Bu kadar da müslümanlık olmaz!..”

Nasıl olacak?.. Müslüman Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin emrettiği şeyi elbette yapacak; yasakladığı her şeyden de elbette bütünüyle kaçınacak. Bunların bazısını yapıp bazısını yapmamak, Allah'ın bazı emirlerini tutmamak, asi olmak demektir.

“—Şunları şunları da yapiver canım, 20. Yüzyıl'dayız!..”

Onları da Allah yasaklamışsa, yasak olan şeyleri yapmak, Allah'a karşı gelmek, isyan demek olur. Bunlar İslâm'ı bilmeyenlerin, ya da yapılan işin dürüst, tam yapılması kuralını hayatında uygulamayan, yarım yamalak insanların sözleridir.

İnsan hangi işi alırsa, başarmalı, tam güzel yapmalı, takdirname almalı, aferin denilecek tam notu almalı; her şeyi tam yapmalı, eksik bırakmamalı!..

Burada da işte, “Bütün ahkâmıyla, her şeyiyle İslâm'a girin!” buyruluyor. Öyle, “Gece Tevrat'ı uygulayalım, cumartesi günü cumartesi yasağına uyalım...” gibi şeyler uygun görülüyor.

Cumartesi yasağı o zaman vardı ama, zamanın değişmesiyle yeni şeriat, yâni İslâm gelince, artık Cenâb-ı Hak cuma gününü tavsiye buyurmuş.

Cuma namazına gelirken alışverişi bırakmayı tavsiye buyurmuş. Başka günleri serbest bırakmış. Tekrar oraya dönüp eskiyi uygulamaya çalışmak gibi şeylerin, isteklerin, düşüncelerin uygun olmadığını; Allah'ın emirlerini tuttukları zaman gönüllerinin hoş olmasını, bundan dolayı içlerine herhangi bir kuşku gelmemesini, Allah-u Teâlâ Hazretleri burada beyan etmiş oluyor.

“—Ey müslümanlar, hepiniz birden İslâm'ın bütün ahkâmına uyun!” diye açıklasak, o da uygun olur.

b. Şeytanın Adımlarına Uymayın!

(*Ve lâ tettebiù hutuvâti's-şeytàn*) “Böyle yapıp, şeytanın adımlarına ittibâ etmeyin! Yâni, şeytanın izinden gitmeyin, adım adım onu takip etmeyin!”

Hutve ve *hatve*, adım demek; çoğulu *hutà* ve *hutuvât* gelir. Şeytanın adımları... Burada şeytanın adımları sözünden şu sezinleniyor ki, şeytan insanı doğrudan doğruya, birden kandıramazsa, saptıramazsa, adım adım, yavaş yavaş, kademe kademe saptırır, aldatır;

“—Bu kadarcıkta mahzur yoktur.” der, bir kusuru işlettirir. Ondan sonra,

“—Şunu da yapiver, bu da azıcık bir şey...” der, bir kusur daha yaptırır.

Böylece derece derece, ana istikametten saptıra saptıra, bazan 90 derece yan tarafa saptırır. Bazen de 180 derece saptırır, geriye döndürür.

Demek ki, şeytanın toptan kandırması da olabilir:

إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي
بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

(الحشر: ١٦)

(*Iz kàle li'l-insani'kfur*) “Şeytan insanoğluna ‘Kâfir ol!’ diye teşvikte bulunur, oyunları hazırlar, küfre düşürür, inancından koparır. (*Felemmâ kefera*) Kâfir olduğu zaman da, (*kàle innî berîün minke*) ‘Benim seninle hiç ilişkim yok! Ben senden berîyim, ben senden uzağım. Sen kendin yaptın. (*Innî ehàfu’llàhe rabbe’l- àlemîn*) Ben alemlerin Rabbi olan Allah’tan korkarım.’ der.” (Haşr, 59/16) İnsanı kendi yaptığıyla açıkta cascavlak bırakır.

Tabii, onun öyle demesinden, Allah onu affedecek değil.

فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا

(الحشر: ١٧)

(*Fekàne àkıbetehümâ ennehümâ fi’n-nâri hâlideyni fîhâ*) [Nihayet ikisinin de sonu, içinde ebedî kalacakları ateş olacaktır.] (Haşr, 59/17) Kandıran şeytan da, kandırılan insan da cehenneme gider, cezasını çeker.

Burada (*Ve lâ tettebiù hutuvâti’ş-şeytàn*) “Şeytanın adımlarına tâbî olmayınız!

Adım adım izinden gitmeyiniz! Saptırmasına karşı uyanık olunuz, kanmayınız! mânâsı var.

Şimdi tabii, ayetin sebab-i nüzûlü üzerinden düşünecek olursak, İslâm'a gelmiş, "Sen hak peygambersin! Allah'ın gönderdiği Mûsâ AS gibi, İsâ AS gibi Allah'ın seçtiği görevli peygamberisin yâ Rasûlallah!" demiş, inanmış. Allah-u Teâlâ Hazretleri Kur'an'ı indiriyor, ahkâmını indiriyor. Peygamber Efendimiz de namazı nasıl kılacağımızı, zekâtı nasıl vereceğimizi, haccı nasıl yapacağımızı, Allah'ın emirlerini nasıl tutacağımızı, yasaklardan nasıl kaçacağımızı güzel, çok mükemmel, çok ölçülü, çok dengeli bir şekilde öğretiyor. Aşırı gidenleri durduruyor. Meselâ:

"—Ben hiç kadınlarla evlenmeyeceğim!.. Ben gece hiç uyumayacağım!.. Ben hiç gündüzleri yemek yemeyeceğim, hep oruç tutacağım, hep ibadet edeceğim!.. Hiç evlenmeden ibadetle ömür geçireceğim!.." diyenleri durduruyor Peygamber Efendimiz.

"—Yok öyle değil. Ben sizin Allah'tan en çok korkanınızım, bana uyun!" diye, her şeyi bildiriyor.

Böyle bildirip dururken, eski kitaplardan, eski şeriatlardan öğrendikleri, hafızalarında kalan, örf ve adet olarak veya ibadet ve tâat olarak hatırlarında kalan şeyleri yapmağa kalkışmak, tabii şeytanın küçük bir çelmelemesi, küçük bir saptırmağa çalışması oluyor.

"—Cumartesi çalışmasak, Tevrat'ın şu hükmünü de tutsak, bu hükmünü de tutsak..."

Tevrat'ı indiren Allah, Őimdi Kur'an-ı Kerim'i indirdi. Yeni hųkųm eski hųkmų kaldırır.

Askerlikte de, bir komutan bir emir gųnderse:
“–Birliđinizi alın, Őu tarafa doğru 10 kilometre ileriye gidin!..”

Tamam, gitmeđe baŐlar aŐađıdaki birlikler. Ama birden yeni bir emir gelse:

“–Oraya gitmeyin, sol tarafa doğru gidin!”

Őimdi ikinci emir gelince artık, “On kilometre ileri gidin!” demiŐti diye, ųbųr tarafa gidilmez. Neden?.. Bir bildiđi var. Genelkurmay bųyle umųmų olarak olayları yukarıdan inceliyor, haberleri alıyor. Ne yapması gerektiđine gųre birliklerine emir veriyor.

Cenâb-ı Hak Teâlâ Hazretleri de, her devirde, insanların yaŐadıđı her yere haberci, peygamber, mųnzir, korkutucu, uyarıcı mųbarek sâlih kulları gųnderdiđini bildiriyor. Hiç bir toplumu ikazsız, irŐadsız bırakmamıŐ Rabbimiz, Erhamų'r-râhimųn Mevlâmız. Tabii her toplumun haline, Őânına, bųlgeye gųre, insanların bilgi seviyesine gųre hųkųmler gųndermiŐ.

Tabii, Adem AS zamanındaki ahkâm ile, Nuh AS'ın zamanındaki ahkâm; İbrâhim AS'ın zamanındaki ahkâm ile, İsâ AS'ın zamanındaki ahkâm deđiŐik olabiliyor. Ama imanın ana esasları, Allah-u Teâlâ'nın kullarından istediği ibadetler hep aynen kalıyor. Nitekim, bugųnlerde oruç tutuyoruz meselâ;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا
كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

(البقرة: ١٨٣)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû kütibe aleykümü's-sıyâmü kemâ kütibe ale'llezîne min kabliküm lealleküm tettekùn.*) “Ey iman edenler! Sizden önceki ümmetlere oruç yazıldığı, farz kılındığı gibi size de farz kılındı.” (Bakara, 2/183) buyruluyor.

Bakın, daha öncekilerde de var. Çünkü önemli bir ibadet ve insanın önemli bir ihtiyacını gideriyor, önemli bir eğitimini sağlıyor. Kitapların yazdığına göre, Adem AS zamanından beri var, insanlık tarihi kadar eski.

c. Şeytan Apaçık Düşmandır

Evet, şeytanın adımlarına tâbî olmak yok... Şeytan tabii, inanan bir insanı da doğrudan doğruya saptıramaz. Yavaş yavaş bir şeyler söyleyerek, aklına uygun gelecek laflar söyleyerek, adımcık adımcık, derece derece saptırır. O sonuca bakar. Bu dereceler toplandığı zaman, ana yoldan ne kadar sapmış, onu bilir ve öyle yapar.

Şeytanın böyle kademeli aldatmasına da, doğrudan doğruya tam şeytanca, cepheden kandırmağa çalışmasına da uyanık olmak lâzım, tedbirli olmak lâzım! Bazen de arkadan gelir, hiç sezdirmez. Öyle bir sessiz sedasız

gelir, insana öyle bir vesvese verir ki, insan şeytanın vesvesesini, kendisinin içinden gelmiş kendi fikri sanır. Kendini öyle kandırır. Çünkü şeytan, insanın damarlarına da girebiliyor.

İşte böyle yandan, sağdan, soldan sokuluyor. İnsan, şeytanın doğrudan doğruya önden taarruz etmesine karşı uyanık olduğu gibi, arkadan sessizce sokulmasına karşı da uyanık olmalı; adım adım aldatmasına karşı dikkatli olmalı!.. Çünkü beyan buyuruyor Rabbimiz: (*Innehû leküm adüvvün mübîn.*) “Hiç şüphe yok ki o şeytan sizin için, apaçık bir düşmandır.” Görmediğimiz halde; Rabbimiz mübîn, apaçık bir düşman diye buyuruyor. Sanki gözle görülüyor gibi açık...

Şimdi burada ben dinleyicilerime, sevgili kardeşlerime, görme dediğimiz olayın ne olduğunu bir hatırlatmak isterim: Görme dediğimiz olay, gözümüze gelen ışınların, gözün merceğinden geçip gözün içindeki sinirlere düşmesinden ibaret. Sinir bu ışığı alınca, içinden bir elektrik akımıyla beyne bir uyarı gönderiyor. Sadece bu...

Görme dediğimiz, işitme dediğimiz duyular böyle. Yâni, beyin ışığı almıyor, beyin dışarıdaki şeyi kendisi görmüyor. Sadece sinirden bir elektrik uyarısı hasıl olup, kendisine belli bir miktarda elektrik gidince, onu değerlendiriyor.

Beyin tarafından değerlendirme gözden gelen bir sinyalle, bir ikazcıkla, bir uyarıcıkla, bir işaretle de olur. Kulaktan gelenle de olur, deriden gelenle de olur. İnsan gözüyle bir şey

görmez ama, derisiyle dokunduğu zaman, demirin sıcak olduğunu anlıyor. Kırmızı olmadığı zaman, gözle anlaşılmıyor. Ama tuttuğu zaman, çok sıcakmış, dikkat diye anlayabilir.

Deriden de gelir, başka yerlerden de gelebilir. Onlar beyine elektrik uyarıları tarzında gidiyor, beyin onları öyle değerlendiriyor.

Bu uyarılar, Cenâb-ı Hak tarafından böyle apaçık beyan edilince ve olayların mahiyetini akıl düşünüp de anlayınca, bu da bir çeşit görmedir. Buna da akıl gözü diyoruz. Aklıyla, ilmiyle insan anlıyor. Basiret diyoruz, basiretiyle anlıyor. Onun için apaçık bir düşmandır buyruluyor.

Mübîn'in bir mânâsı apaçık demek... Diğer bir mânâsı da, *ebâne-yübînü*; iki tarafı birbirinden ayırmak demek. Kelimenin o anlamı da var içinde. O mânâdan geliyorsa, o zaman; "Allah'la kulu birbirinden ayıran bir düşman, ayırıcı bir düşman." denmiş olur. Cenâb-ı Hakk'ın rızasından insanı ayırıyor. Sonuç itibariyle kulu Rabbine âsî yapıyor.

Kulu hem Allah tarafından yaratılmış, yaratığı onun; hem Allah tarafından besleniyor, rızkını Allah veriyor, o yaşa gelmesini, gelişmesini Allah sağlamış ona... Rubûbiyeti ile, Rabliği ile küçük bebekken büyütmüş, kâmil bir insan haline getirmiş; rızkını veriyor, aklını veriyor... Bütün bu Allah'ın verdiği alet ve edevat, duyular ve hissiyat ile kalkıyor, Cenâb-ı Hakk'a âsî oluyor. Allah'a isyan etmek, insanoğlu için

çok büyük bir zulüm, çok büyük bir yanlışlık... Şeytan bunu yaptırıyor, kulu Rabbinden ayırıyor, arayı açıyor.

Beyn, ara demek. *Mübîn*, böyle arasını açmak mânâsına gelmiş de olabilir. O da çok güzel bir mânâ... Şeytan öyle bir düşmandır ki, kulu Rabbinden ayırıyor, karşı tarafa geçiriyor, çok fena bir duruma düşürtüyor.

Mübîn bir de, açık seçik, güzel söz söyleyen mânâsına geliyor. Parlak sözler de insanı çok aldatır. Cambaz insanlar, laf ebesi insanlar, cerbezeli insanlar konuşur, karşı tarafı aldatır. Yanlış söylemiştir ama, o kadar güzel konuşmuştur ki; o kadar sağdan soldan delil getirerek, karşı tarafı avlamış, gâfil düşürmüş ve ikna etmiştir ki, yanlış yaptırmıştır. Şeytanın o tarafı, yâni parlak sözlerle insanı kandırıcı mânâsı da çıkabilir bu mübîn kelimesinden.

“Ey iman edenler! Mâdem iman ettiniz, İslâm’ın her hükmüne uyacak şekilde girin, şeytanın böyle adım adım kandırmalarına uymayın, adımlarına tâbî olmayın; çünkü o sizin için çok aşikâr bir varlıktır. Görünmüyor ama, akıl gözüyle, basiret gözüyle görülen bir varlıktır. Sizi Allah’tan ayıran bir varlıktır. Tatlı tatlı konuşur, sizin keyfinize uygun laflar söyler, nefsinize câzib gelen şeyleri söyler; sonra sizi kandırır. Sakın kanmayın, aldanmayın!” diyor Rabbimiz.

Bu ayet-i kerimeyi hepimiz ezberlesek, derin derin düşünsek ve mücebince tedbirlili olsak, şeytana uymasak...

d. Allah-u Teâlâ Azîz ve Hakîm'dir

فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ
فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

(البقرة: ٢٠٩)

(*Fein zelegtüm min ba'di mâ câetkümü'l-beyyinâtü fa'lemû enna'llàhe azîzün hakîm.*)
(Bakara, 2/209)

(*Fein zelegtüm min ba'di mâ câetkümü'l-beyyinât*) “Beyyineler size geldikten sonra, siz gene sapırırsanız, ayağınız yoldan kayarsa, düşerse, hatâ yaparsanız, yanlış yaparsanız...” Zelle deniyor, ayak kaymasına. Meselâ namaz kıldırırken hocaefendi yanıldı mı, buna *zelletü'l-kàri'* derler.

Beyyine ne demek?.. Bir konuyu apaçık isbatlayıcı belge demek. Olay da olabilir, kâğıt da olabilir, söz de olabilir. Açıklıyor, meseleye açıklık getiriyor. “Meseleye açıklık getiren, iyice anlaşılmasını sağlayan şeyler gözünüzün önüne geldiği halde, olaylar ve bilgiler size geldikten sonra yine hatâ ederseniz, ayağınız kayarsa, sürçerse...” Cenâb-ı Hakk'ın yolunda gitmiyorsunuz, ayağınız kayıyor.

Uçurumlu bir yol, ince bir yol, aşağısı uçurum, kayalık, berbat; ayağı kaydı mı dağcının ne olur?.. Uçuruma yuvarlanır, ailesine ölüm haberi gelir.

“—Ey iman edenler! Eğer böyle apaçık bilgiler, Kur’an-ı Kerim’in ayetleri, İslâm’ın hak olduğu, Peygamberin gerçek, Allah’ın sevgili, vazifeli kulu olduğu size geldikten sonra, her şey belirdikten sonra, siz tekrar hatâ ederseniz; (*fa’lemû enna’llàhe azîzün hakîm.*) biliniz ki Allah-u Teâlâ Hazretleri Azîz’dir, Hakîm’dir, sonsuz izzet ve hikmet sahibidir.” (Bakara, 2/209)

Burada *izzet*’ten mânâ nedir, hangi mânâ kastediliyor?..

Arapça’yı iyi bilen müfessirler demişler ki: “Allah-u Teâlâ intikamını almakta izzetlidir. Düşmanı, àsî kulunu cezalandırır, intikamını alır. Kaçan elinden kurtulamaz. Cenâb-ı Hak’tan nereye kaçacak?.. Birisi itiraza, karşı koymaya kalksa, kimsenin karşı koymağa gücü yetmez.” Yâni, “Karşı koymaya kalkışanın gücünün yetmeyeceği, kaçmak isteyen kaçamayacağı; cezalandıracağı zaman cezalandırmağa tam kudreti olan” mânâsı yatıyor Azîz sözünün altında.

Hakîm ne demek?.. Hakîm’in de iki mânâsı var: Bir, hikmet mânâsı var. *Hikmet*; tam tamına doğru, yanlışlığı olmayan, uygun demek. Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin her yaptığı iş yerli yerindedir, uygundur. Onun için, Cenâb-ı Hak Hakîm’dir. İşleri de, emirleri de, yasakları da hep hikmetlidir; her buyruğu yerli yerindedir.

İyi ki içkiyi yasaklamış; el-hamdü lillâh, o yasağından çok memnunuz... İyi ki orucu emretmiş; nefsimiz aç duruyor ama, el- hamdû

lillâh, ondan da memnunuz... İyi ki cihadı emretmiş, o da güzel!..

“—Allah yolunda ölüyorsunuz?..”

Zâten canı bize Cenâb-ı Hak vermiş. Verilecek yerde de veririz, ne olacak?.. Dedelerimiz eğer o fedâkârlığı göstermeselerdi, o zaferler, o tarihin şanlı sayfaları yazılır mıydı?..

Hakîm'in bir mânâsı bu. Bir de muhkemlik mânâsına. Meselâ, “Bu adamı muhkem bir şekilde bağla, sımsıkı bağla!” derler. Tahkim etmek de aynı kökten, kuvvetlendirmek mânâsına. Buna göre: “Cenâb-ı Hak'ın her işi sapsağlamdır, kuvvetlidir. Hiç çarığı çürüğü, eksiği gediği, yalanı yanlış, kusuru yoktur. İş öyledir. Onun için sonsuz hikmet sahibidir.” mânâsı var *hakîm* sözünde.

Azîz sözünde, düşmanını tepeleme mânâsı var; *hakîm* sözünde de her yaptığı işi sağlam, güzel, yerli yerince, uygun olma mânâsı var. Onun için böyle kimselere de *hakîm* demişler, feylesof demek. Çünkü insanın doğruyu bulması da akıl yoluyla, düşünmeyle oluyor; doğruyu öyle anlıyor.

(*Fa'lemû enna'llâhe azîzün hakîm.*) Burası tehdit. “Mâdem böyle deliller geldikten sonra hâlâ ayağınız kayacak, hatâ edeceksiniz, Allah sizi cezalandırır! Cenâb-ı Hak'ın elinden kurtulamazsınız, sapasağlam iş yapar, sizin canınıza okur. Sizi berbat eder, yaptığınıza pişman eder. Çok çok pişman olursunuz!” gibi bir duyguyu algılamamız lâzım bunu okuduğumuz zaman. Okuyanların, ona göre ayağını denk alması lâzım! Yâni, Cenâb-ı Hak:

“–Bütün bu belgelere karşı hâlâ da inat ediyorsanız, doğru yola girmiyorsanız; ben sizi fena halde cezalandırırım!” demiş oluyor.

e. İş Kıyamet Gününe Kalmasın!

Bu sohbetteki üçüncü ayet-i kerime:

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ
مِنَ الْغَمَامِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ

(البقرة: ۲۱۰)

(Hel yenzurûne illâ en ye'tiyehümu'llàhu fî zulelin mine'l- gamâmi ve'l-melâiketü ve kudıye'l-emr, ve ila'llàhi türceu'l-ümûr.)
(Bakara, 2/210)

(Hel yenzurûne illâ en ye'tiyehümu'llàh)
“Başka bir şeye değil de, ancak şuna mı bakıyorlar?..” *Lâ ilâhe illa'llah* der gibi, Arap dilinin bir kuvvetlendirme üslûbu var. Tabii burada bakmak, beklemek mânâsına da geliyor. “Onu mu bekliyorlar?..” İnsan böyle yolun başında birisini gözlerken, aynı zamanda bekler.

“Onlar şunu mu gözlüyorlar? Şundan başka bir şeyi mi gözlüyorlar?.. Bu isyan edenler, söz dinlemeyenler, İslâm'a tam girmeyenler; girse de, Allah'ın emrini tam tutmayan münafıklar, başka bir şey mi bekliyorlar?

(*Illâ en ye'tiyehümü'llâh*) Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin gelmesi..." Nasıl gelmesi?.. (*Fî zulelin mine'l- gamâm*) "Bulutlardan bir gölgelik içinde..."

Gamâm, ince hafif bulut demek. Yağmur getiren bulutlar, biliyorsunuz top top, üst üste, yığın yığın olur. Altı kapkara olur. Uzaktan kapkara bulutları gördü mü, "Ooo, hava karardı, fırtına geliyor, çok fena yağmur yağacak!" diye erbabı anlar. *Gamâm*, ince beyaz bulut demek. Hani, yağmur yağdırmayan hafif bulut...

Biliyorsunuz, bu hava ilminde [meteorolojide] bulutların da çeşitleri var: İşte *kümülüs*, *sirus*, *nimbus* diye Latince isimler vermişler. Araplarda bulut isimleri çok fazladır, belki kırk elli tanedir, belki yüzlercedir. Çünkü her bulutun şekline, rengine göre hepsine ayrı isim vermiş, o çöl Arabının berrak, pırıl pırıl hafızası, zekâsı... Meselâ, geldiği zaman yağmur yağdırmadan geçen buluta *hulle* derler. *Hı* ile... Yağmur yağdıran buluta *mâtır* derler. *Matar* yağmur demek, *mâtır* yağmur veren bulut... Her birinin rengine göre, şekline göre adı vardır. *Gamâm* da beyaz, ince, yağmur yağdırmayan bulut demek.

Şimdi *zulel* de, *zulle* kelimesinin çoğuludur. Yâni, "Buluttan zulleler içinde Allah'ın gelmesinden başka bir şey mi bekliyorlar, başka bir şeye mi muntazırlar?.." *Zulle* gölgelemek mânâsından geliyor. İnsanın üstünü gölgeleyen, çardak gibi olan şeylere *zulle* derler.

“Cenâb-ı Hakk’ın ince ak bulutlardan böyle gölgelikler, örtüler içinde gelmesini mi bekliyorlar? Gelmesinden başka bir şey mi bekliyorlar?”

(*Ve’l-melâiketü*) “Meleklerin ve Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin böyle gelmesinden başka bir şey mi bekliyorlar bunlar?..”

(*Ve kudiye’l-emr*) Bu hal cümlesidir. Yâni, “Öyle bir zamanda ki, öyle bir halde ki, kıyamet kopmuş, insanlar mahşer yerinde toplanmışlar, titreşiyorlar. İş olmuş bitmiş, dünya hayatı sona ermiş bir halde iken, Cenâb-ı Hakk’ın böyle bulutlardan gölgelikler içinde ve meleklerin gelmesinden başka bir şey mi bekliyorlar bunlar?.. Tabii o zaman hayat bitmiş, insanın kazanç imkânı kalmamış, tevbe imkânı kalmamış, iş işten geçmiş olur. Ancak bunu bekliyorlar, bu gelecek.” Aksi takdirde uslanmayacaklar, böyle geçecek ömürleri gibi. Şimdi bu ayet-i kerimede anlatılan hal, (*ve ila’llâhi türceu’l- umûr*) “Bütün işler Cenâb-ı Hakk’a döndürülür. Yâni herkes Cenâb-ı Hakk’ın huzuruna gidecek.” *Terciu’l-umûr* diye de bir kıraati var. O zaman “Bütün işler Cenâb-ı Hakk’a rücû eder.” demek olur.

“Her şey Cenâb-ı Hakk’a arz olunacak, Cenâb-ı Hak hükmedecek ve kullar onun hükmüne göre cennete gireceklerse, saadet ehli cennete girecek. Azab göreceklere, cehenneme atılacaklar.” İşte bu zamana işaret ediliyor. Yâni bu Allah’ın emrini tutmayan, İslâm’a girmeyenler, ondan başka bir şeye mi bakıyorlar?..

Bu hususta ayet-i kerimeleri te'yd eden, bu mânâyı anlatan bazı hadis-i şerifler var. Onların bazılarını okumak istiyorum. Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilen uzun bir hadis-i şerifin bir kısmı şöyle:

“İnsanlar Arasat'ta toplandıkları zaman Peygamberlere müracaat edecekler. Adem AS'dan itibaren hepsini ziyaret edip, “Ey peygamber, işte Cenâb-ı Hakk'a şefaate ediver!” diye şefaate isteyecekler. Herkes ondan kaçınacak. Nihayet Peygamber SAS Efendimiz'e gelecek insanlar. O ricayı Peygamber Efendimiz'e yapacaklar. Peygamber Efendimiz:

(Ene lehâ, ene lehâ) ‘Evet ben bu şefaate çalışacağım, ben bu şefaati yapacağım, ben bu şefaate ehilim!’ diye şefaate etmeyi kabul edecek.

Cenâb-ı Hakk'ın divanında, Arş'ın altında Cenâb-ı Hakk'a secde edecek ve şefaate isteyecek; kullarının hakkında hükmetmesi için, buyurması için dua edecek.

Allah-u Teâlâ Hazretleri duasını kabul edecek; *(feyüşeffiuhu'llâh)* onun şefaatinin, onun ricasını kabul edecek. *(Ve ye'tî fî zulelin mine'l-gamâm)* Ve bulutlardan gölgelikler içinde gelecek. İşte *es-semâe'd-dünyâ*, en yakın semâ yarılacak, melekler inecekler, ikinci, üçüncü... yedinci semâ yarılacak, melekler inecekler, *Hamele-i Arş* olan melekler ve *Kerûbiyyûn* denilen ulu melekler gelecekler.

Allah-u Teâlâ Hazretleri böyle (*fî zulelin mine'l-gamâm*) bulutlardan gölgelikler içinde ve meleklerle gelecek. Meleklerin Cenâb-ı Hakk'a tesbihinden öyle muazzam bir ses işitilecek. Böyle ürperten, yüreğini ağzına getiren bir tesbihle gelecek.

Meleklerin tesbihi şuymuş... Bunları kayda geçilsin ve ezberlesin kardeşlerimiz diye okuyorum. Melekler diyecekler ki:¹

سُبْحَانَ ذِي الْمَلِكِ وَالْمَلَكُوتِ سُبْحَانَ ذِي
الْعِزَّةِ وَالْجَبْرُوتِ سُبْحَانَ الْحَيِّ الَّذِي
لَا يَمُوتُ سُبْحَانَ الَّذِي يُمِيتُ الْخَلَائِقَ
وَلَا يَمُوتُ سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ
وَالرُّوحِ سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ سُبْحَانَ رَبِّنَا الْأَعْلَى
سُبْحَانَ ذِي السُّلْطَانِ وَالْعِظْمَةِ سُبْحَانَهُ
سُبْحَانَهُ أَبَدًا أَبَدًا

(ابن جرير عن أبي هريرة)

---

¹ Taberî, *Tefsir*, c.II, s.339, Bakara 2/210; Taberânî, *Ehâdîsü't-Tıvâl*, c.I, s.266, no:36; Ebü's-Şeyh, *Azameh*, c.III, s.830; İbn-i Ebî Hâtim, *Tefsir*, c.XII, s.166, Zümer Sûresi; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kısmen: *Kenzü'l-Ummâl*, c.II, s.334, no:3840.

(*Sübhâne zi'l-mülki ve'l-melekût*) “Mülkün ve melekûtun sahibi Cenâb-ı Hak her türlü noksandan münezzehtir; onu tesbih eyleriz. (*Sübhâne zi'l-izzeti ve'l-ceberût*) İzzet ve ceberut sahibi Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin şânı çok yücedir, her türlü noksandan münezzehtir; onu tesbih ederiz.

(*Sübhâne'l-hayyi'llezî lâ yemût*) Ölmeyen, dâimâ hayat sahibi olan, Hayy olan Rabbimizi tesbih eyleriz.

(*Sübhâne'llezî yumîtü'l-halâika ve lâ yemût*) Kullarını öldüren ama, kendisi ebedî olan Rabbimizi tesbih eyleriz.

(*Subbûhun kuddûsün rabbü'l-melâiketi ve'r-rûh*) Subbûh ve Kuddûs, Allah-u Teâlâ Hazretleri meleklerin ve ruhun rabbidir.

(*Subbûhun kuddûsün sübhâne rabbine'l-a'lâ*) Subbûh, Kuddûs, en yüksek Rabbimizi tesbih ederiz.” Yâni ekber gibi a'lâ sıfatıyla.

(*Sübhâne zi's-sultân ve'l-azameh*) Saltanat ve azamet sahibi Allah'ı tesbih ederiz.

(*Sübhânehû subhânehû ebeden ebedâ*) [Onu ebediyyen tesbih ederiz, onu sonsuza kadar tesbih ederiz.] diye böyle tesbih ederek, meleklerle gelirler. Peygamber SAS Efendimiz böyle anlatıyor.

İbn-i Mes'ud RA'dan bir başka rivayette de, Peygamber SAS buyurmuş ki:²

يَجْمَعُ اللَّهُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ
مَعْلُومٍ قِيَامًا شَاحِصَةً أَبْصَارُهُمْ إِلَى السَّمَاءِ
يَنْتَظِرُونَ فَضْلَ الْقَضَاءِ وَيَنْزِلُ اللَّهُ فِي ظِلِّ
مِنَ الْغَمَامِ مِنَ الْعَرْشِ إِلَى الْكُرْسِيِّ

(طب . عن ابن مسعود)

(*Yecmeu'llähü'l-evvelîne ve'l-âhirîn*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri evvelki insanları, sonraki insanları, yâni bütün insanları, (*li- mîkâti yevmin ma'lûm*) bilinen o gün, va'di için, va'dedilen o günün zamanı geldiği için, o va'd edilen şeyi olsun diye insanları toplar. (*Kıyâmen*) Hepsi ayakta, (*şâhisaten ebsâruhüm ile's-semâ'*) gözleri faltaşı gibi semâya doğru açılmış vaziyette, bütün insanlar... (*Yenzurûne fasle'l-kadâ'*) Cenâb-ı Hakk'ın haklarında hükmetmesini bekler vaziyette, korkudan da gözleri açılmış vaziyette beklerler.

(*Yenzilu'llâhu fîzulelin mine'l-gamâmi mine'l-arşi ile'l-kürsiy*) Allah-u Teâlâ Hazretleri böyle bulutlardan gölgeler içinde, Arş'tan Kürsü'ye iner.” diye, bu rivayette böyle geçiyor.

Tabii, bu tâbir *Mevlîd-i Şerif*'te de geçiyor. Onu te'yid eden bir rivayet de var burada:³

² Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.357, no:9763; Elbânî, *Sahîhü't-Tergîb ve't-Terhîb*, c.III, s.227, no:3591; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Heysemî, *Mecmau'z-Zevâid*, c.X, s.615, no:18352.

يَهْبِطُ حِينَ يَهْبِطُ وَبَيْنَهُ وَبَيْنَ خَلْقِهِ
سَبْعُونَ أَلْفَ حِجَابٍ مِنْهَا النُّورُ وَالظُّلْمَةُ
وَالْمَاءُ فَيَصَوَّتُ الْمَاءُ فِي تِلْكَ الظُّلْمَةِ
صَوْتًا تَنْخَلِعُ لَهُ الْقُلُوبُ

(ابن أبي حاتم عن ابن عمرو)

(*Yehbitu hîne yehbitu, ve beynehû ve beyne halkihî seb'ûne elfi hicâbin, minhe'n-nûru, ve'z-zulmeti, ve'l-mâ'*) “Cenâb-ı Hak ineceği zaman, kulları, mahlûkâtı ile arasında yetmiş bin perde olduğu halde iner.”

İşte bu *zulel*, o perdeler oluyor demek ki... (*Minhe'n-nûr*) “Bu perdelerin bir kısmı nurdan, (*ve'z-zulmeh*) bir kısmı karanlıktan, (*ve'l-mâ'*) bir kısmı sudan... Yâni nurdan, karanlıktan ve sudan perdeler arasında iner.” Tabii, su da buhar olduğu zaman, biliyorsunuz bulut oluyor. Allâhu a'lem...

(*Ve yusavvitu'l-mâu fî tilke'z-zulmeh, savten tenhalüu lehü'l- kulûb*) “Bu sudan olan perdeler, yürekleri ağza getiren, yerinden fırlatan bir ses çıkartarak, böyle bir manzara ve hâlet ile Cenâb-ı Hak kulları hakkında hükmetmeye gelir.”

---

³ İbn-i Ebî Hâtim, *Tefsir*, c.II, s.68, no:1998; Şevkânî, *Fethü'l-Kâdir*, c.1, Bakara 2/210, s.322; Ebü'ş-Şeyh, *Azameh*, c.II, s.676, Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Züheyr ibn-i Muhammed'den bir rivayet de şöyle:⁴

ظَلَّلَ مِنَ الْغَمَامِ مَنْظُومٌ مِنَ الْيَاقُوتِ

مُكَلَّلٌ بِالْجَوَاهِرِ وَالزَّبْرَجَدِ

(Zulelin mine'l-gamâm) “Evet bulutlardan gölgelikler ama; (manzûmun mine'l-yâkût) yakutlar dizilmiş, (mükellelün bi'l- cevher ve'z-zeberced) mücevherlerle ve zeberced denilen şeyle süslenmiş vaziyette...”

Tabii, ahiretin ahvâlini insanoğlunun anlaması mümkün değil ama, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin o bulutlar içinde gelmesi... O bulutların da hâli demek ki ışıltılı, pırıl pırıl böyle pırlantaların, yakutların, zümrütlerin böyle etrafa ışık saçtığı gibi, ışıltılı şekilde geldiğini buradan anlıyoruz. Bu hal ile Cenâb-ı Hak kullarının yanına nüzûl eyler ve kulları hakkında hükmünü verir.

Yâni, bu zamandan başka bir zamanı mı bekliyorlar bu inkâr edenler?.. Tabii o zaman iş işten geçmiş olur.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Bu dünya kazanma dünyasıdır, imtihan dünyasıdır. İşte Ramazan, işte Kur'an, işte ayetler!.. Aman siz veya sizin yakınlarınızdan, veya evlâtlarınızdan, veya benim şu konuşmamı dinleyen herhangi bir kardeşimiz; mü'min veya

⁴ İbn-i Ebî Hâtim, *Tefsir*, c.II, s.68, no:2002.

İslâm'a girebilecek, henüz iman etmemiş kimse; aman herkes gözünü açsın, bu hayattayken gerçekleri görsün, Cenâb-ı Hakk'a güzel kulluk etmeye gelsin!..

Çünkü ahirette, iş artık Cenâb-ı Hakk'ın mahkeme-i kübrâda hükmetmek üzere geldiği zamana kaldığı zaman, iş çoktan gelmiş geçmiş olacak. Ozaman pişmanlıklar fayda vermeyecek. Onun için, Peygamber Efendimiz'in bir sözü hiç hatırımdan çıkmıyor. Buyuruyor ki:⁵

شَرُّ النَّدَامَةِ يَوْمُ الْقِيَامَةِ

(القضاعي عن عقبه بن عامر)

(*Şerrü'n-nedâmeti yevme'l-kıyâmeti*)
“Pişmanlığın en kötüsü kıyamet gününde olanıdır.” Orada pişman oluyorsun ama, geçmiş ola; iş işten geçtikten sonra...

Arapça'da bir tâbir vardır:

بَعْدَ حَرَابِ الْبَصْرَةِ

(*Ba'de harâbi'l-basra*) “Evet ama, Basra'nın harab olmasından sonra...”

Osmanlı şairi de diyor ki:

---

⁵ Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.269, no:1337; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.371, no:3659; Ukbetü'bnü Âmir RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.296, no:35694; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.343, no:702; Zeyd ibn-i Hâlid el-Cühenî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1367, no:43587, 43595, 44391; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.527, no:1541.

Felek ehl-i dîli dilşâd eder amma, neden sonra...⁶

Biz de, o şairin ifadesine muvâzî olarak diyelim:
“–İnsanın aklı başına gelir ama, neden sonra, iş işten geçtikten sonra...”

O zaman kıymeti yok. Aman, hayatın imtihan olduğunu anlayalım!..

İşte batının içinden size sesleniyorum. Avrupa’yı biliyorum, dillerini biliyorum, kendi örflerini, adetlerini biliyorum. Çağdaş ilimleri bilen bir kardeşinizim; hepsini okudum, hiçbir şeyden bir eksiğimiz yok... Doğru yol bu: Kur’an’ı okuyun, İslâm’ı iyi öğrenin, Cenâb-ı Hakk’ın rızasını kazanmaya çalışın! İş işten geçmesin, fırsat kaçmasın, ahirete Allah’ın sevgili kulu olarak varmaya gayret edin!..

Allah yardımcı olsun, tevfîkini refîk eylesin...
Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llâhi ve berekâtühû!..

---

⁶ *Beytin tamamı:*

Sunar bir câm-ı memlû, bin tehî peymânedan sonra;

Felek ehl-i dîli dilşâd eder amma, neden sonra...

(Bir dolu bardak sunar, bin boş bardaktan sonra; felek gönül ehlini mutlu eder ama, neden sonra...)

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN

28. 11. 2000 - İSVEÇ

[Bütün TEFSİR DERSLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

**SERVER
Kürsü**